

סקירה כללית

יואל דה מלאך - תחנת נסויים רמת נגב

גם השנה היתה התקדמות גדולה והיו הצלחות במחקר בירקות בשטח פתוח ברמת נגב. נציין כאן את ההשגים בקצרה, לפי סדר חשיבותם, לפי ראות עינינו:

תפוחי אדמה

לראשונה הצלחנו לקבל יבולים מצויינים (כ-6.5 ט' לדונם) של תפא"ד בהשקייה במים מליחים. הנתונים הטובים היו בעונת האביב ולא חזרו על עצמם בעונת הסתיו. אנו מניחים, שהדבר תלוי בטמפרטורות הגבוהות בראשית הגידול, אך יש לבדוק התופעה מחדש. את ההצלחה באביב אנו מיחסים למעבר מאדמת הלס לאדמת החול ולהשקיות התכופות מאוד.

מלוני סתיו

היבול היה השנה למעלה מהמשוער. התוצאות טרם סוכמו סופית, אך די להסתכל בנתוני בדיקת טיב הפרי, שנעשתה ע"י רמי גולן, על מנת להיווכח שבהשפעת המלח נתקבל פרי מאיכות מצוינת, ללא ירידה ביבול.

התפתחויות מרשימות התחדשו גם בגידול ירקות בחממות. ברמת הנגב מצויים מים מליחים בשפע. אפשרות ניצול המים מותנית במציאת גידולים כדאיים, העומדים בתנאי מליחות. הפרוייקט שנבחר לניסוי הוא גידול עגבניות במים מליחים ליצוא.

פרוייקט זה נבחר לאור ההצלחות בניסויים, שנעשו במשך 4 שנים בתחנת הניסויים ברמת הנגב, ע"י ד"ר אירית רילסקה ממכון וולקני וצוותה, בשיתוף עם חוקרי התחנה. לאחר מכן נעשו ניסויים גם בקדש-ברנע.

ניסויים אלה הראו, שהיבול ליצוא של עגבניות חורף בחממות מושקות במים מליחים יורד במידה זעומה מהמושקים במים שפירים אך טיב הפרי עולה בהרבה בכל הזנים. מטרת הפרוייקט: ייצור עגבניה מעולה, בעלת איכות גבוהה, הנשלחת ליצוא במשך שישה חודשים בשנה.

יצוא עגבניות חממה מישראל לאירופה ולארה"ב מותנה ביכולת לספק עגבניות איכות וטעם, שיצליחו להתחרות בספקים, בעיקר מהאיים הקנריים וממרוקו. הפרוייקט כלל שישה דונם חממות, במושב קדש ברנע. העגבניות שנשתלו היו מהזן F144, המתאים להשקייה במים מליחים. כל ששת הדונמים נישתלו בין התאריכים 10-15 בספטמבר.

העגבניות הושקו במי הקידוח ניצנה 1, ברמת מוליכות ממוצעת של 7 דצ"ס/מ'. העגבניות נקטפו ונשלחו הישר לבורסה בשטראלן - גרמניה. כמו כן נשלחו עגבניות גם ל"מרקס אנד ספנסר" ולאגרוסקו "כרמל". השם שנבחר לייצג את העגבניות המושקות במים מליחים הוא "מתק המדבר" - "DESERT SWEET" ובשם זה נשלחו.

חוות הדעת של כל הלקוחות בחו"ל באשר לאיכות העגבניות, היתה חיובית ביותר. בסה"כ נשלחו ליצוא מפרוייקט זה 8 טון לדונם בממוצע ולשווק המקומי בארץ - 8 טון נוספים. סה"כ היבול הכללי לדונם היה 16 טון, ברווח של 17.308 ש"ח לדונם לתרומה א. הכנסות נוספות של 4,000 ש"ח לדונם נתקבלו מהקרן לנזקי טבע ומהשתתפות המו"פ.

בתיאום עם ד"ר דב סיטון, מהמכונים למחקר שימוש באוניברסיטת בן-גוריון, נערכו בדיקות טעם לעגבניות DESERT SWEET, במהלך כל העונה. הבדיקות מוכיחות, כי יש לעגבניות איכויות טעם גבוהות מתחילת העונה, ללא ירידות משמעותיות במהלך העונה. כמו כן - שמירה על איכות הטעם במשך איחסון עד שבועיים, בצורה שתתאים לתנאי הובלה ימית.

התנאים המיוחדים ברמת נגב כמו מים מליחים בשפע, מים גאוטרמיים, רזרבת קרקעות גדולה מאוד מאפשרות פיתוח באזור רחב ידיים ודליל מאוכלוסייה. פוטנציאל ה "DESERT SWEET" יאפשר איכלוס מוגבר של האיזור וכניסה של יזמים פרטיים. מרחב הנגב של הסוכנות היהודית הקים בישוב קדש ברנע פרוייקט חממות לגידול עגבניות "DESERT SWEET" בהיקף של 30 דונם.

מטרת הפרוייקט - קליטה, תעסוקה, הכשרה ויצירת קשר של העולים עם ההתישבות. מושב קדש ברנע קלט 15 משפחות עולים, במסגרת הכשרה לשנה ראשונה לאחר שנה עולים שימצאו את החיים בהתישבות כמתאימים וירצו להשתלב בישוב כחברים ויתאימו - יתקבלו לישוב. החממות שנבנו להכשרה במשקים המתוכננים יהוו חלק מהמשק שיועמד לרשות העולים כמתיישבים.

נסוי גדול המלונים בחממות בצפיפויות שונות, הבטיח רבות, אבל בשל מזג האוויר היוצא מן הכלל בחורף 1991-1992 (שתי סופות ומספר ארועי קרה), חממת המלונים נפגעה קשות והניסוי לא הגיע לסיומו. שורות אלו נכתבו אחרי חזרה על הנסוי ב - 1993 ואכן, ההצלחה ברורה.